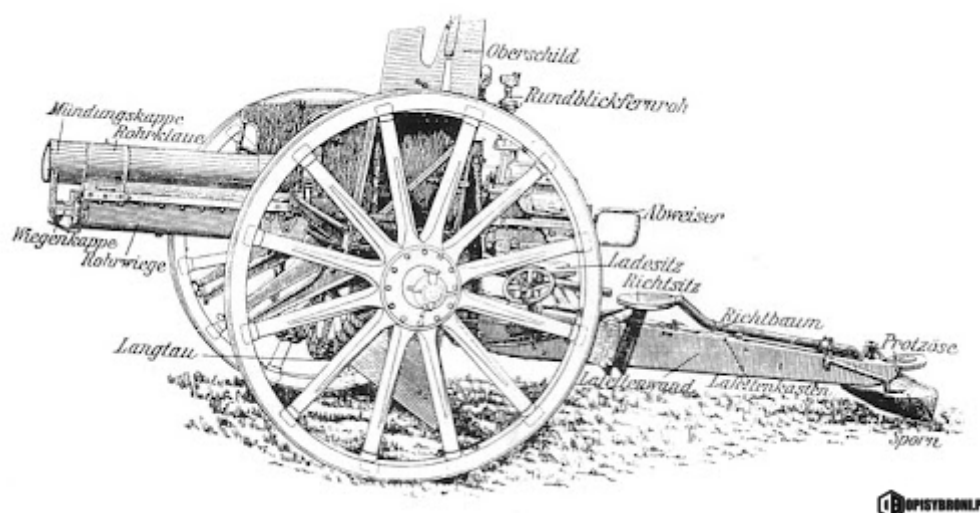

Działo polowe 7,7 cm FK 96 n.A.

77 mm Działo polowe 7,7 cm FK 96 n.A.

Niemiecka armata polowa (Feldkanone) używana na masową skalę podczas trwania I Wojny Światowej.

Historia konstrukcji

7,7 cm Feldkanone 96 n.A. z dowódcą działonu i sześcioma kanonierami

Niemiecka armata polowa (z niemieckiego Feldkanone), która była przez Armię Niemiecką używana na masową skalę w okresie I Wojny Światowej. W sierpniu 1914 roku Cesarstwo Niemieckie posiadało na stanie aż 5086 egzemplarzy tych dział. Mimo wystarczających parametrów balistycznych i taktycznych dział FK 96 n.A., to jednak nie była przystosowana do prowadzenia tzw. wojny pozycyjnej, dlatego też od 1916 roku na wyposażeniu niemieckiej armii znalazła się nowa armata polowa o dłuższej lufie, oznaczoną jako 7,7 cm FK 16, która również znajduje się w Muzeum Obrony Wybrzeża w Świnoujściu.

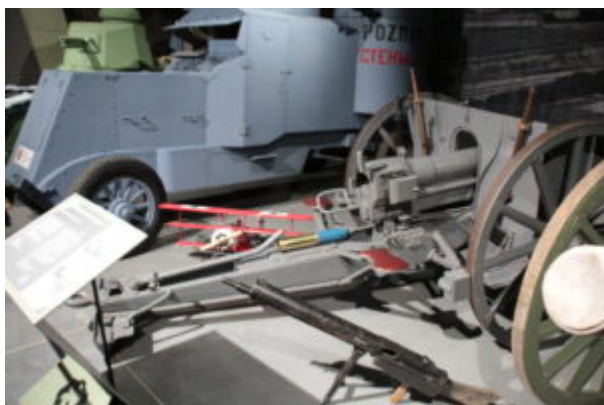

Bardzo ciekawa jest historia wprowadzenia tej armaty do uzbrojenia w niemieckich siłach zbrojnych. W 1896 roku Armia Cesarstwa Niemiec wdrożyła do swojej służby nowy model lekkiego działka polowego, oznaczoną pierwotnie jako 7,7 cm FK 96 (kaliber 77 mm), która przypominała już tradycyjne konstrukcje o nieruchomym łożu, kiedy to po jednym strzale cofała się na swoich kołach cała armata (brak systemu oporo-powrotnego). Jednak rok później za sprawą Francuzów szybko się okazało, że posiadany sprzęt artyleryjski jest przestarzały konstrukcyjnie. Francuskie działko polowe Mle. 97 (w Wojsku Polskim wz.97) posiadało nowoczesny system oporo-powrotny, było celne i bardzo szybkostrzelne. Po każdym wystrzale z działka cofała się lufa z łożem, natomiast podstawa armaty pozostawała nienaruszona. Zmusiło to Niemców do działania.

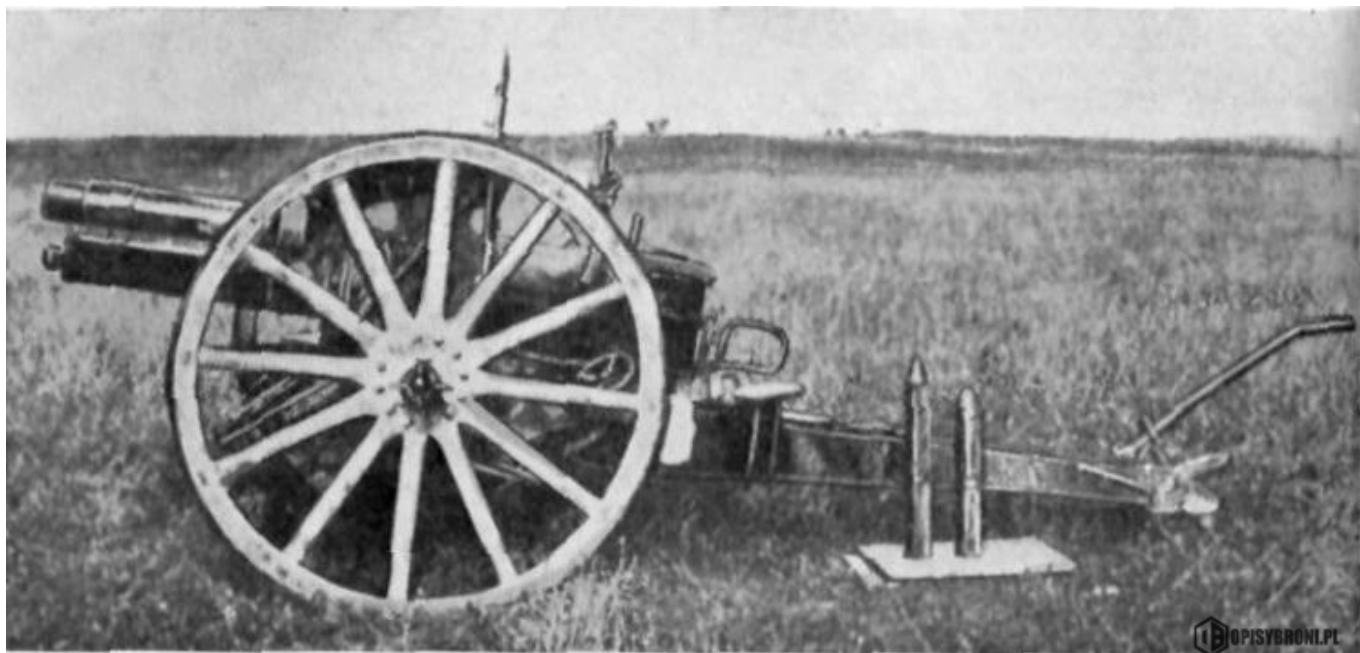

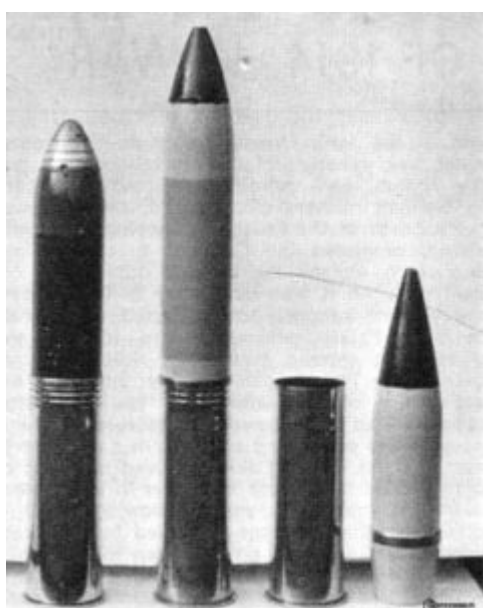
Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Należało wdrożyć odpowiednie działo polowe o porównywalnych możliwościach balistycznych i technicznych, które miało się stać odpowiedzią na francuski „wynałazek”, a sprawa była bardzo ważna. Jednak, z powodu kosztów lub pośpiechu (albo z tych dwóch faktów), niemieccy konstruktorzy postawili na głęboką modernizację posiadanej armaty starego typu. Do 1904 roku przerobiono niemal wszystkie armaty starego typu, gdzie pozostawiono tylko stary model lufy i koła. Nowe elementy składały się z nowego łoża, zastosowania oporo-powrotnika, zamka oraz pancernej tarczy, która miała chronić niemieckich artylerzystów, przed ostrzałem z ręcznej broni strzeleckiej. „Nowe” (zmodernizowane) działa otrzymały oznaczenie 7,7 cm FK 96 n.A. – od niemieckiego neuer Art, czyli „nowego wzoru”. Z powodu strat wojennych, część dział była już produkowana od podstaw w nowym wzorze, jednak balistycznym niemieckie działo polowe nie mogło się równać z francuską konstrukcją, które potrafiło strzelać dalej i celniej. Niemieckie firmy Krupp i Rheinmetall wyprodukowały łącznie 5068 egzemplarzy dział 7,7 cm FK 96 n.A. Działa używane w artylerii konnej nie miały osłony ochronnej, aby zmniejszyć masę holowanej armaty polowej.

Amunicja do dział

Pełny strzał składał się z pocisku/granatu z detonatorem i ładunku miotającego z bezdymnym prochem, który ładowano za pomocą nabojów w metalowych łuskach. Standardową amunicją był Feldgranate 96, wybuchowy pocisk o masie 6,8 kg wypełniony trotylem lub pocisk zawierający 11 kul szrapnelowych, wylatujących po wybuchu pocisku. Wystrzeliano także granaty zapalające odłamkowe, granaty przeciwpancerne, kule dymne, flary i granaty gazowe. Stosowano bezpieczniki udarowe lub nastawne.

Użycie bojowe

Było to podstawowa lekka armata polowa, używana przez armię niemiecką podczas trwania I Wojny Światowej. Była to lekka i solidna broń, jednakże na tle większości armat polowych tego okresu.

Działo było lżejsze i przez to bardziej mobilne niż 18-funtowe działo brytyjskiego Ordnance QF, francuskie działo polowe 75 mm Mle 1897 czy rosyjskie działo polowe Putiłow 76,2 mm Mod. 1902, ale miało ono zdecydowanie krótszy zasięg i było po prostu gorsze od francuskiego działka polowego osiągającego nawet 20 strzałów na jedną minutę z szybkostrzelnością niemieckiej armaty rzędu 10 strzałów na jedną minutę w walce ogniowej, co było oczywistą wadą w walce w okopach na froncie zachodnim. Natomiast działo okazało się szczególnie skuteczne w walce mobilnej, zwłaszcza na froncie wschodnim, a to z powodu jej niewielkiej masy.

W 1915 roku pojawiła się ulepszona wersja działka, oznaczona jako 7,7 cm Feldkanone 96/15 o maksymalnym zasięgu ognia 8400 metrów. W 1916 roku pojawiło się jeszcze bardziej udoskonalone działo, pod oznaczeniem 7,7 cm Feldkanone 16. Wyposażony w mniejsze koła FK 96 sprawdził się również jako działo piechoty i przeciwpancerne do walki z pierwszymi czołgami przeciwnika. Na podniesionym stanowisku FK 96 był również używany jako działo przeciwlotnicze do zestrzeliwania balonów obserwacyjnych oraz samolotów rozpoznawczych.

W odrodzonym Wojsku Polskim niemieckie działa, które oznaczono jako 77 mm armata polowa wz.1896. Armaty te pochodziły większości z niemieckich składnic, znajdujących się na terytorium Śląska oraz Wielkopolski oraz zdobytego podczas toczących się z siłami niemieckimi po zakończeniu I Wojny Światowej walk. Armaty te znalazły się m.in. na wyposażeniu 1. oraz 2. Plutonu 1. Baterii z 1. Dywizjonu Artylerii Konnej. W 1937 roku armaty, które jeszcze znajdowały się w składnicach uzbrojenia Wojska Polskiego trafiły w ręce żołnierzy hiszpańskich, walczących po stronie Republiki (wraz z posiadaną amunicją). Natomiast armaty te służyły w niemieckiej Reichswehrze do połowy lat 20.-tych XX wieku.

Oddział artylerii polowej (niezależnie od tego, czy był wyposażony w armatę polową 7,7 cm FK 96 nA, czy w lekką haubicę polową 10,5 cm FH 98/09) podzielono w 1914 roku:

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Świnoujście – Muzeum Obrony Wybrzeża, Fort Gerharda

- Personel: dowódca wydziału (zwykle major), 2 poruczników (adiutant i oficer cateringowy), lekarz wydziałowy, 2 weterynarzy, płatnik, 3 podoficerów, 1 trębacz, 1 dowódca broni, 22 szeregowców, 19 jeźdźców i 10 koni pociągowych, 1 sześciokonny wóz obserwacyjny, 2 pojazdy dwukonne (żywność i wozy dostawcze).
- Trzy baterie każda po 5 oficerów, 15 podoficerów (w tym flagowiec), 3 trębaczy i stopień medyczny (podoficerowie lub szeregowcy) oraz 129 ludzi, 6 dział (sześciokonnych), 9 sześciokonnych wozów (6 amunicji, 2 zaopatrzenie i 1 obserwacyjny), 2 pojazdy czterokonne (wozy spożywcze i paszowe), 35 koni wierzchowych i 104 koni pociągowych.
- Kolumna amunicji lekkiej (w skrócie LMK) w składzie 4 oficerów, 14 podoficerów (w tym flagowiec), 2 trębaczy i stopień medyczny (podoficerowie lub szeregowcy) oraz 171 szeregowców, 25 wozów sześciokonnych (24 amunicji, 1 wóz zaopatrzeniowy), 1 wóz czterokonny wóz paszowy, 1 dwukonny wóz spożywczy, 32 konie wierzchowe i 164 konie pociągowe.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- Działon – siedmiu żołnierzy
- Kaliber lufy – 77 mm
- Długość lufy – 2 080 mm (długość w kalibrach L/27)
- Donośność skuteczna – do 7 000 metrów
- Prędkość początkowa wystrzelonego pocisku – do 465 m/s

- Masa działa – w pozycji bojowej 1 020 kg, w pozycji marszowej 1910 kg
- Kąty ostrzału armaty – w pionie od -12/-13 stopni do +15 stopni, w poziomie 4 stopnie na prawą stronę oraz na lewą stronę: łącznie 8 stopni
- Standardowa szybkostrzelność – rzędu 5-10 strzałów na minutę

Bibliografia

1. https://de.wikipedia.org/wiki/7,7-cm-Feldkanone_96_n._A.
2. https://pl.wikipedia.org/wiki/7,7_cm_FK_96_n.A.